het CCC-proces te Brussel werden opgesloten in strijd is met het beginsel dat iemand onschuldig is tot zijn schuld is bewezen. Hij betreurt dat dit vermoeden van onschuld voor het grote publiek sowieso al een illusie is omdat men namen van verdachten noemt en daar is hij tegen. Hij meent dat een verbod om namen te noemen geen beperking van de persvrijheid inhoudt, maar een verhoging van het recht op verdediging van de burgers: naar aanleiding van een proces kunnen best maatschappelijke problemen worden bediskussieerd zonder dat namen van betrokkenen worden vermeld. De glazen kooi ondermijnt het vermoeden van onschuld, maar speelt bovendien in op een demagogisch onveiligheidsgevoel in de gewone maatschappij: men roept dan om krachtiger beveiliging en derhalve minder demokratie en zo geeft men de CCC paradoksaal genoeg gelijk. Men kan zeggen dat deze kooi voor gevaarlijke terroristen is bedoeld, maar dat is niet helemaal waar: er zaten ook twee mensen in die hun onschuld staande hielden (Cantal Paternostre en Luc Van Acker). Het feit dat men via een telefoon met de advokaten moest konverseren en dat men totaal gescheiden was van de jury is eigenlijk een ontkenning van de volksjustitie die een assisenzaak toch hoort te zijn. Simons meent dat onze maatschappij niet dermate bedreigd is dat zij haar toevlucht tot dergelijke middelen moet nemen. Bovendien vraagt hij zich af wat men na het CCC-proces met deze kooi gaat doen. Hij meent dat ze volledig moet worden afgebroken.

Justitieminister WATHELET (PSC) antwoordt dat deze interpellatie wel op een gemakkelijk moment komt. Hij vergelijkt haar met de studie van een kriminoloog die vanuit zijn verwarmd kantoor na jaren onderzoek tot de konklusie is gekomen dat een bepaalde politieman die 3 sekonden had om te beslissen toch eigenlijk niet had mogen schieten. Men moet zich volgens Wathelet hoeden voor dit soort adviezen achteraf. Wathelet is het er niet mee eens dat de kooi een 'ontsporing van onze demokratische maatschappij' en van het vermoeden van onschuld inhoudt. Hij meent dat men hier immers staat tegenover gevaarlijke tegenstanders, die het met de basisbeginselen van onze maatschappij niet eens zijn. Men moet zijn strategie daaraan aanpassen. Wathelet gaat er wel mee akkoord dat het vermoeden van onschuld in onze gerechtelijke aanpak wat verwaarloosd wordt. Hij wil onderhandelingen beginnen met de pers en beklemtoont dat een publikatieverbod van namen van volwassen verdachten kan worden overwogen. Wathelet stelt verder dat de kooi 37 miljoen heeft gekost en dat hij er kleine veranderingen zal aan aanbrengen zodat men rechtstreeks met de advokaat kan praten, maar ook zo dat het hof toch kan beslissen om de kooi volledig te sluiten als dit nodig blijkt.
Op een bijkomende vraag of men assisenzaken met een extra risico voor de veiligheid voortaan allemaal naar Brussel zal laten komen, omdat daar een kooi is, antwoordt de minister dat dit onmogelijk is gezien de territoriale bevoegdheid van de gerechten. Hij stelt dat hij in ieder afzonderlijk geval de nodige veiligheidsmaatregelen zal treffen.

Algemeen gevangenisbeleid

Interpellatie van de heer DE GROOT (PVV) tot de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand over "de actuele toestand van de Belgische gevangenissen", Kommissie voor Justitie, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 22 februari 1989, N C 19, pp. 20-28

De heer DE GROOT (PVV) stelt maar liefst dertien vragen aan Justitieminister

WATHELET (PSC). Aan de hand daarvan werkt hij zijn interpellatie uit. Zo vraagt hij zich af of de meeste Belgische gevangenissen overbevolkt zijn. Wathelet antwoordt dat de kronische overbevolking zich voordoet in gesloten gevangenissen en dan vooral in de arresthuizen van de grote agglomeraties. In de open en half-open strafinstellingen blijven vele plaatsen onbezet. Omdat de overbevolking gedeeltelijk te wijten is aan een enorme toename van het aantal langgestraften komen deze laatste gevangenissen niet in aanmerking voor het uitboeten van de straf. In slechts één gevangenis (Leuven-Centraal) is een afdeling van dertien cellen niet bezet wegens personeelsgebrek. Wathelet geeft toe dat er maar weinig sanitaire installaties op cel zijn. In 13 gevangenissen werd aan deze toestand verholpen, in 6 zijn de sanitaire installaties al gedeeltelijk aanwezig en wordt de uitvoering van de werken voortgezet. Dat hangt echter af van Openbare Werken. Die hebben een planning ontwikkeld tot 2014. Wathelet wil het idee van de vroegere minister Jean GOL (PRL) uitvoeren om in de hof van de gevangenis van Sint-Gillis één prefab-gevangenis van 100 plaatsen te bouwen. Zowel Vorst en Sint-Gillis worden gemoderniseerd en die werken gaan minstens 10 jaar duren. Ze worden vleugel na vleugel verwezenlijkt en in totaal zijn er 9 vleugels te verbouwen. De ontruiming van een vleugel veroorzaakt een bijkomend kapaciteitstekort. Eén prefab-gevangenis in de hof van Sint-Gillis is dus geen overbodige luxe, zo meent Wathelet.
M.b.t. de medische verzorging antwoordt Wathelet nog dat iedere binnenkomende gevangene op het doktersrapport moet verschijnen, maar dat hij kan weigeren zich te laten onderzoeken. M.b.t. het personeel stelt hij dat hij aan het Bestuur voor Strafinrichtingen een rapport heeft gevraagd waarin ten laatste op 15 juni 1989 een voorstel moet worden geformuleerd om de loopbanen van het personeel te herstruktureren.

De vroegere Justitieminister Jean GOL (PRL) komt in dit debat tussenbeide, niet om een waarde-oordeel of kritiek uit te spreken, maar om een aantal vragen te stellen en enkele adviezen te geven, zo deelt hij mee. Daaruit ontstaat een prettig spel van woord en wederwoord over het gevangeniswezen tussen beide excellenties.
Gol meent dat de penitentiaire administratie er zich soms in de antwoorden te gemakkelijk van afmaakt met vage verklaringen. Hij vraagt zich af of er precieze cijfers over de huidige gevangenisbevolking beschikbaar zijn. Hij wil tevens weten wat er geworden is van zijn maatregelen om de gevangenisbevolking te verminderen (opeenvolgende graties, niet uitvoering van plaatsvervangende gevangenisstraffen, niet-uitvoering van korte straffen e.d.). Wathelet antwoordt dat hij geen precieze cijfers uit zijn hoofd kent, maar deze later zal bezorgen. De overbevolking is momenteel teneinde en daarom zijn de maatregelen van Gol, die op 31 december 1988 afliepen niet meer verlengd: de plaatsvervangende straffen worden weer uitgevoerd en dat geldt ook voor de korte straffen voor zover de plaatselijke gevangenis daartoe over een geschikte vleugel beschikt. Op de vraag van Gol hoe men dan besluit welke korte straffen worden uitgevoerd en welke niet, antwoordt Wathelet dat de parketten dit beslissen zoals zij dit vroeger deden. Hijzelf vaardigde geen specifieke normen uit. Wathelet is bereid soortgelijke circulaires als zijn voorganger te treffen als de Kamer of de Senaat daarop aandringen, maar hij wijst er op dat de reden niet meer de overbevolking kan zijn.
Een tweede vraag van Gol betrof de verbouwingswerken. Eerder dan grootse lange termijnprojekten te promoten is Gol voor korte termijn akties; hij citeert

Keynes: "Op lange termijn zijn wij allen dood". Hij stelt dat hij in de begroting voor 1988 in overleg met Openbare Werken geld had voorzien om per maand 40 cellen te vernieuwen in de gevangenissen van Vorst en Sint-Gillis. Deze werken zijn echter sinds juli 1988 stopgezet omdat de aannemer niet meer wordt betaald door Openbare Werken. Sindsdien zijn ze, volgens Gol, nog altijd niet hervat. Wathelet weet ook niet of de werken sinds kort hervat zijn, maar hij denkt van wel. Hij wijst er op dat hij met het Ministerie van Openbare Werken onderhandelingen voert om de verbouwingen in de gevangenissen te versnellen, maar stelt dat er voor die moderniseringen ruim 5 miljard nodig is, terwijl de begroting van Justitie slechts 24 miljard bedraagt. Gol onderbreekt en stelt dat er voor moderniseringen zelfs 10 miljard nodig is. Wathelet is het hiermee eens: 5 miljard is bestemd voor het minimumprogramma. Terloops verwijt Gol Wathelet dat er geld genoeg zou zijn als men alle Openbare Werken geregionaliseerd zou hebben (de openbare gebouwen en dus ook de gevangenissen zijn immers nationaal gebleven), maar dat het precies Wathelet en de PSC waren die zich hiertegen verzetten. Wathelet zegt de kritiek van Gol niet te begrijpen. Gol is ook op bezoek geweest - als advokaat - in de gevangenissen van Vorst en Sint-Gillis en heeft zo zijn twijfels over de vage verklaringen die de penitentiaire administratie aflegt m.b.t. de hygiëne aldaar. Hij vroeg Wathelet of deze wist dat verschillende gevangenen die één cel delen dezelfde emmer moeten gebruiken om hun behoeftes te doen. Hij vroeg tevens of Wathelet wist dat een opgesloten in deze gevangenissen één kom krijgt om zich in te scheren, zijn soep uit te drinken, zich in te wassen en koffie te drinken: nochthans is de kost om dit te veranderen zeer klein en daarom twijfelt Gol toch wel aan de "maximale inspanningen van de penitentiaire administratie om de hygiëne op peil te houden". Wathelet antwoordt dat hij dit allemaal niet wist, maar dat de situatie zo specifiek is dat men vermoedelijk direkt zal kunnen nagaan waar ze gebeurt. Hij spreekt van "een interessante ontdekking, die de moeite waard is om er zich vragen over te stellen".

Gol meent verder dat vooral voor voorlopig gehechten de kantine vaak zinloos is: door allerhande administratieve paperasserij duurt het een week eer zij krijgen wat zij besteld hadden, maar in heel wat gevallen zijn ze dan al vrij. Bovendien plaatst men voorlopig gehechten kris kras door mekaar zodat "intellektuele" verdachten soms tussen echte geweldsmisdadigers zitten en dat is niet gezond. Wathelet is het hiermee eens, maar betwijfelt of het om een algemene praktijk gaat.

Tenslotte vraagt Gol waar het lang verwachte ontwerp tot hervorming van de voorhechtenis blijft (sic !). Wathelet antwoordt dat het op komst is. Het besluit is dat men op een aantal vragen van Gol zal terugkomen, zo gauw de administratie de nodige gegevens ter beschikking stelde.

4. europa

VOORLOPIGE HECHTENIS

Arrest LAMY tegen BELGIE, 16/1987/139/193, geveld in Straatsburg op 30 maart 1989

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg besloot dat er schending was van art. 5 par. 4 van de Europese Konventie voor de Rechten van de Mens omdat de heer Lamy en zijn advokaat voor de eerste verschijning voor